

నలోపాఖ్యానం పంచ నలీయమ్ కౌటిల్య చౌదరి

(క్రిందటి సంచికనుంచి కొనసాగింపు)

స్వయంవర మంటపంలో ఉన్న సకల రాజన్యుల చరిత్రలనీ, వారి ధీసంపదలనీ వరుసగా సరస్వతి, తన చక్కనైన పలుకులతో వర్ణించి చెప్పింది. నలునియందే బద్ధానురాగయ్యిన దమయంతి ఎవ్వరినీ వరించక ముందుకు సాగిపోయింది. నలాకృతి ధరించి ఉన్న ఇంద్రాగ్నియమవరుణులు నలువురూ, నలుడూ ఒక చోట ఆసీనులయ్యి ఉన్నారు.

"వాణి యిట్లను నక్కిరవాణి కెలమి
గూఢశబ్దార్థ సంశ్లేషరూఢి మెఱయి
నిర్లరాధీశ్వరులకును నిషధపతికి
వర్ణనావాక్యరచన నన్వయము గలుగ."

{శృం. నై.}

అంత ఆ సరస్వతి తన వర్ణనా చాతుర్యము చేత, ఇంద్రాదులకును, నలరాజునకు సంబంధముండేట్లు శబ్దర్థాలని శ్లేషిస్తూ, {ఇంద్రాదులందరూ అక్కడ నలరూపం ధరించి ఉన్నారు కదా! అందుకని ఆ అయిదుగురిలో ఎవరి గురించి వర్ణించినా నలుడి గురించి చెప్పినట్టే చెప్పాలి. దేవతల రహస్యాన్ని వెల్లడి చేయకూడదు కదా! అలా అని దమయంతికి సహాయం చెయ్యకుండానూ ఉండలేకపోయింది, ఆ కరుణాంతరంగ. అందుకని నలరూపంలో ఉన్న ఇంద్రుణ్ణి వర్ణించేప్పుడు, నలపరమైన అర్థమూ, ఇంద్ర పరమైన అర్థమూ రెండూ వచ్చేలా శ్లేషతో వర్ణించసాగింది. అలానే మిగతా వారిని కూడా దమయంతికి ఇలా చెప్పసాగింది.

"అతివ! అపవ్యపాయుని ననల్పవిలోచన

పంకజాతుర్బీ

ణితనిజవీరసేనుని వినిర్జిత సర్వమహీభృదావలిన్

హత మదవద్విరోధిబలు నాత్మచమూచర

వారణానన

స్రుత మదగంధియుద్ధ మహిఞ్జూడుమువీని

మహిన్మహేంద్రునిన్."

{శృం. నై.}

సరస్వతీదేవి, నలరూపంలో ఉన్న ఇంద్రుణ్ణి చూపిస్తూ అన్నమాటలివి. ఇక్కడ నలపరమైన అర్థమూ, ఇంద్రపరమైన అర్థమూ రెండూ ఉన్నాయి. విడివిడిగా చెప్పుకుందాం.

ఇంద్రపరమైన అర్థము :- అతివ - ఓ దమయంతీ!; అపవ్యపాయుని, అపవి+అపాయుని - వజ్రాయుధము ఎప్పుడూ చేత ధరించువానిని ; అనల్ప విలోచన పంకజాతున్ - పెక్కు నేత్రములు కలవానిని(ఇంద్రుడు సహస్రాక్షుడు కదా!); ప్రీణిత నిజ వీరసేనుని, ప్రీణిత-సంతోషింపజేయబడిన, నిజ - తన స్వంతమైన, వీరసేనున్ - పరాక్రమవంతమైన సైన్యము కలవానిని ; వినిర్జిత సర్వ మహీభృదావళిన్ - మహీభృదము అంటే పర్వతము అని అర్థం. పూర్వం కృతయుగాన పర్వతాలకు రెక్కలుండేవి. అవి సంచరిస్తూ జనపదాలపై వాలుతూ జనులకు నష్టం కలిగిస్తూ ఉండేవి. అప్పుడు ఇంద్రుడు తన వజ్రాయుధంతో వాటి రెక్కలను దునిమి జనులను రక్షించాడు. ఆ విషయం ఇక్కడ అనుసంధిస్తూ సర్వ పర్వత సమూహాన్నీ జయించినవాడని చెప్పబడింది; హత మదవద్విరోధిబలున్ - బలాసురుడనే రాక్షసుని వధించినవాడును; ఆత్మచమూచర- తనసేనయందు చరించుచున్న; వారణానన - విఘ్నేశ్వరుని; స్రుత మదగంధి - ముఖమునుండి స్రవించుచున్న మదజలముయొక్క వాసనగల; యుద్ధమహిన్ - యుద్ధభూమిగలవానిని, అనగా వినాయకుడు కూడా ఇంద్రుని పక్షాన యుద్ధం చేస్తూ ఉంటాడని ఆశయం.; మహిన్ - భూమికి దిగివచ్చిన; మహేంద్రునిన్ చూడుము.

ఓ దమయంతీ! నిత్యమూ వజ్రాయుధమును ధరించువాడు, వేయికన్నులతోడు, తన సైన్యమును సంతోషింపజేయువాడు, పర్వతాలను జయించినవాడు, బలాసురుని వధించినవాడు, సాక్షాత్తూ ఆ వినాయకుడే తన సేనయందుగలవాడు, నీకై భూమికి దిగివచ్చినవాడు అయిన ఆ మహేంద్రుని చూడుము.

నలపరమైన అర్థము :- అపవ్యపాయునిన్ - తొలగిన అపాయముకలవాని; అనల్ప - పెద్దవైన; విలోచన పంకజాతున్ - నేత్రపద్మములు కలవానిని; ప్రీణిత నిజ వీరసేనున్ - తండ్రియైన వీరసేనుని సంతోషింపజేసిగా చేసినవానిని; వినిర్జిత సర్వ మహీభృదావళిన్ - సర్వరాజులొకాన్నీ జయించినవానిని; హతమదవద్విరోధిబలున్ - మధించిన శత్రుసైన్యాన్ని వధించినవాడును; ఆత్మచమూచర - తన సేనయందు సంచరించుచున్న; వారణానన స్రుత - ఏనుగుల ముఖాల నుంచి స్రవించుచున్న ; మదగంధి యుద్ధమహిన్ - మదజలముయొక్క వాసనచే నిండిన యుద్ధభూమిగలవాడు, అనగా ఈతనికి మదగజబలము ఎక్కువగా కలదు అని ఆశయము. ; మహిన్ - భూమిలో; మహేంద్రునిన్ - ఇంద్రతుల్యుడైన వానిని; చూడుము.

ఓ దమయంతీ! నిరపాయుడును, విశాలమైన నేత్రాలు కలవాడును, తనతండ్రియైన వీరసేనుని నిత్యం సంతోషింపజేయువాడును, సమస్తరాజులొకాన్నీ జయించినవాడును, శత్రుసైన్యములను కూల్చువాడును, అధికమైన గజబలము కలవాడును, భువిలో దేవేంద్రతుల్యుడైనవాడును అగు నలుని చూడుము.

ఆపైన ఆ భారతీదేవి, నలరూపం వహించియున్న అగ్నిని దమయంతికి చూపి ఇల్లా అంటోంది.

"భాస్వరరూప సంపన్నుఁడుధృతిమంతుఁ

డధిక్రప్రతాపసమన్వితుండు

హేతి సంభూత ప్రభూత భూతియుతుండు

శుచి ధనంజయుండు

విస్ఫూర్తిశాలి

నానా మహా సమిన్మధ్యప్రదీప్తుండు

సతతంబు విబుధసంతతికి

ముఖము

లాలిత బాలప్రవాళ తాంరకరుండు

తనకు శాత్రవ సముత్కరము

తృణము

తామరసప్రత నేత యీతం డనలుండు

లావు గలవాండు లోకపాలకులలోన

బహుతర స్నేహారుచి మహాబల సహాయ

సంపదుడ్డాముండెలమి వీక్షింపు మితని."

అగ్నిపరమైన అర్థము :- తామరస ప్రత నేత - పద్మదళములు వంటి నేతములుగల దమయంతి!; భాస్వరరూప సంపన్నుడు - దేదీప్యమానమయిన రూపముగలవాడు ; ఉద్గతిమంతుడు - ఉర్ధ్వమనముగలవాడు. అగ్నిజ్వాలలు ఎప్పుడూ పైకి ఎగయటమే స్వభావసిద్ధం కదా!; అధికప్రతాప సమన్వితుండు - గొప్పదైన ఉష్ణస్పర్శగలవాడు ; హేతిసంభూత - జ్వాలల వలన పుట్టిన, ప్రభూత భూతియుతుండు - అధికమైన భస్మంతో కూడియున్నవాడు, అనగా తన జ్వాలలతో పార్థివ వికారాలైన సమస్త వస్తువులను దహించి అధికమైన భస్మం కలిగినవాడగుచున్నాడని ఆశయము. ; శుచి - పవిత్రతగలవాడు; ధనంజయుండు - ధనంజయుడనే పేరుగలవాడు; విసూర్తిశాలి - మిక్కిలి యదటుచే నొప్పువాడు ; నానా మహా సమిన్మధ్య ప్రదీప్తుండు - వివిధ రకాలైన శ్రేష్టాలైన సమిధల మధ్య ప్రకాశిస్తున్నవాడు ; విబుధసంతతికి - దేవతా సమూహానికి, సంతతము ముఖము - ఎల్లప్పుడు నోరగుచున్నవాడు. అనగా యజ్ఞాదులయందు తనయందు హోమము చేయబడిన హవిస్సులను దేవతలకిచ్చుచు వారికి ముఖమువంటి వాడగుచున్నాడని భావము. "అగ్ని ముఖావై దేవా", అనగా దేవతలగ్నియే ముఖముగా కలవారని వేదప్రమాణము.; లాలిత బాలప్రవాళ తాంరకరుండు - మనోహరమైన లేతచిగుళ్ళవంటి ఎఱ్ఱనైన కిరణాలు గలవాడు; తనకున్, తృణము, శాత్రవ సముత్కరము - శత్రుసమూహము, అనగా తృణము అవలీలగా భస్మము చేయగలవాడని అర్థము. ; యీతండు + అనలుండు - అగ్నిహోత్రుడు; లోకపాలకులలోనన్, లావుగలవాడు - సామర్థ్యముగలవాడు; బహుతర స్నేహారుచి - స్నేహమంటే నెయ్యి, రుచి అనగా కాంతి. ఎప్పుడూ వ్రేల్చబడుతూ ఉండే విస్తారమైన నెయ్యి వలన కాంతివిశేషముగా కల్గినవాడు; మహాబల సహాయ సంపదుడ్డాముడు - మహాబలుడంటే వాయువు. వాయువుయొక్క సహాయంతో అడ్డలేక సాగిపోవువాడు అని అర్థం. అనగా, వాయుప్రేరితమైన అగ్నిని ఎవ్వరూ శాంతింపజేయలేరని భావము.

ఓ దమయంతి! ఈతడు అగ్నిహోత్రుడు, దేదీప్యమానమైన రూపసంపదగలవాడు, మహోష్ణమును కలిగించగలవాడు, సర్వ వస్తువులనూ దహించగలవాడు, సర్వదేవతలకూ ముఖముగానున్నవాడు, విశేషకాంతిమంతుడు. అటువంటి ఈతనిని వీక్షింపుము.

నలసరమైన అర్థము :- భా-దీప్తితోను, స్వర-మధురమైన కంఠస్వరముతోను, రూప-సౌందర్యముతోను, సంపన్నుడు- కూడియున్నవాడు; ఉద్గతిమంతుడు - అభ్యుదయము కలవాడు; అధికప్రతాప సమన్వితుండు - గొప్ప క్షాత్రతేజస్సు గలవాడు; హేతి- ఆయుధమువలన, సంభూత- పుట్టిన, ప్రభూత భూతయుతుండు-అధికైశ్వర్యముతో కూడియున్నవాడు, అనగా ఆయుధబలంతో శత్రురాజులను జయించి విస్తారమైన ఐశ్వర్యమును సంపాదించినవాడని భావము.; శుచి-స్వధర్మముచేతనే, ధనంజయుండు- ధనమునార్జించినవాడు. అనగా నలుడు క్షాత్రధర్మము చేతనే ధనమునార్జించినాడని భావము; విసూర్తిశాలి- అమోఘమైన జ్ఞాపకశక్తిగలవాడు; నానా మాహాసమిత్ - అనేకములైన యుద్ధముల, మధ్య- నడుమ, ప్రదీప్తుండు - ప్రకాశించువాడు; సతతంబు విబుధ సంతతికి- పండిత సమూహమునకు, ముఖమువంటివాడు. అనగా పండితులలో అగ్రేసరుడని భావము.; లాలిత బాలప్రవాళ -

మనోహరమైన లేచిగుళ్ళవంటి, తాంరకరుండు-ఎఱ్ఱనైన చేతులుకలవాడు; తనకున్ శాత్రవ సముత్కరము తృణసమానము- అనగా శత్రు సమూహములను గడ్డిపోచప్రాయంగా నిర్మూలించగలడని భావము.; ఈతండు+అణనలుడు- ఈతడే ఆ నలుడు; లోకపాలకులలోన లావుగలవాడు - దిక్పాలకులలో అందరికన్నా బలముకలవాడు; బహుతర స్నేహారుచి- గొప్పవారైన, నిష్కపటులైన స్నేహితులు గలవాడని భావము; మహాబల- అటువంటి మహాబలవంతులైన స్నేహితులయొక్క, సహాయసంపదుద్దాముడు- సహాయముచేత ఈతడిని ఎవరూ అడ్డగింపలేరు. అనగా స్నేహాతిశయముతో, గొప్పబలవంతులను కూర్చుకుని దుర్నిరీక్ష్యుడై ప్రకాశించుచున్నాడని భావము.; ఎలమి - సంతోషముతో, ఈతని వీక్షింపుము.

తాత్పర్యం స్పష్టంగా ఉంది కాబట్టి, చర్చిత చర్చణమవుతుందని మళ్ళా చెప్పటం లేదు.

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)

[Click here to share your comments on this story.](#)